

Apžiūra

Nr. 71

SESTADIENIS, 1946 M. LAPKRIČIO 9 D

II metai

SPALIO REVOLIUCIJOS SUKAKTIS

REAKCINININKAI TRUKDO KURTI TAIKĄ — KOVA PRIEŠ TARPTAUTINĮ
FAŠIZMĄ — CHURCHILLIO NUOPELNAI NUBLANKSTA

Maskva, XI. 8. Vakar spalio revoliucijos 29 metų sukaktis buvo atšvęsta su įprasta pompa. Maskvoj Raudonojoje aikštėje kariuomenės parada priėmė ne Stalinas, kuris šios sukakties iškilnių ir minėjimų metu laikėsi nuošaliai, bet maršalas Govorovas.

Prieš priimant sovietų kariuomenės parada, kuris truko 2 valandas, marš. Govorovas pasakė kalbą. Jis pabrėžė penkmečio plano reikšmę atstatant po karo suniokiotą sovietų ūkį ir gydant jo padarytas sovietų valstybei žaizdas. Toliau Govorovas pareiškė, kad ji nepermdauijamai kovojusi su fašizmu ir tą kovą laimėjo. Šiandien sovietų liaudis kovoja už pastovią pasaulio taiką. Tas Sovietų S-gos pastangas sukurti pastovią taiką remia viso pasaulio žmonės. Tačiau jas trukdo tikrai tam tikros negausios reakcininkų grupės. Nežiūrint to, Sovietų S-gos gyventojai, paremiami savo galingosios kariuomenės ir vadovaujami geniališkojo Stalino, atliks savo uždavinius ir pasieks galutinio laimėjimo.

Galop marš. Govorovas pabrėžė, kad demobilizacijos nusilpnintos sovietų karinės pajėgos yra nuolatos papildomos naujų rezervais ir bendras karinis pajėgumas nemažėja, bet didėja.

Maskva, XI. 8. Čekoslovakijos parlamentas atsiuntė Stalinui revoliucijos sukakties proga pasveikinimą, kuriame akcentuojama Čekoslovakų tautos brolystė su sovietų liaudimi kare ir taikoje ir išreiškiama viltis pasiekti galutinės pergalės prieš tarptautinį fašizmą.

Belgradas, XI. 8. Spalio revoliucijos sukakties minėjime marš. Tito pasakė kalbą. Atsakydamas į klausimą ar bus trečias karas, Tito pareiškė, kad to karo nebus, nes viso pasaulio, o taip pat Anglijos ir JAV liaudis jo nenori. Karo nori maža karo kursytojų klika, kuriai vadovauja Churchillis. Ta klika, kalbėjo Tito, susideda iš reakcininkų,

kurie nepasitenkino pasipelnymu iš antrojo pasaulio karo ir siekia naujų pelnų. O Churchillio, to didžiausio karo kurstytojo, karo metu įgyti nuopelnai nublanksta akivaizdų jo dabartinės, kaip reakcininko ir karo kurstytojo, veiklos, baigė Tito.

New Yorkas, XI. 8. Revoliucijos sukakties proga, sovietų gen. konsulas Glamakin New Yorke surengė priėmimą, kuriame dalyvavo Bevinas, Byrnes, marš. Smuts ir kiti min. pirmininkai užs. reik. ministrai, dalyvauja JTO suvažiavime. Iš viso priėmimo buvo 600 svečių, tarp jų JAV pramonės magnatai, mokslo, spaudos, kino atstovai. Dėl tos šventės, vakar neįvyko 4 užs. reik. min. posėdis.

RELIGINIS PERSEKIOJIMAS EUROPOJ

New Yorkas, XI. 9. Politinė ir saugumo komisijos, svarstant naujų narių į JTO priėmimą, Egipto atstovas pareiškė, kad į JTO nariais turi būti priimti tikrai tie kraštai, kurie pildo Tautų Chartą. Jis dar pridūrė, kad Centrinėje Europoje vyksta rasiniai ir religiniai persekiojimai.

Po jo kalbės Manuilskis pareiškė, kad Vokietijoje ir Austrijoje religinių ir rasinių persekiojimų nėra.

Šiandien sovietų atstovas išreiškė nusistebėjimą, kad nenorima rekomenduoti Albanijos ir Išorinės Mongolijos priėmimo į JTO. Jis taip pat pareiškė nesipriešinas priėmimui į JTO Irlandiją ir Portugaliją, nes jos nepadėjo priešui.

Baltudijos TSR atstovas reikalavo nutraukti su Ispanija ne tikrai diplomatinis ir ekonominius santykius, bet taip pat bet koki susisiekimą su likusiu pasauliu sausuma, oru ir jūromis, o taip pat ir visokį pašto susisiekimą.

Mandatų komisijos JAV reikalavo, kad jai pavestų mandatus Ramiojo vandenyno salynų kurie priklausė Japonijai.

Tam griežtai pasipriešino sovietų atstovai primindami,

MOLOTOVAS PAS TRUMANĄ

New Yorkas, XI. 8. Vakar prez. Trumanas savo rūmuose priėmė Molotovą, su kuriuo turėjo ilgesnį pasikalbėjimą.

Po pasikalbėjimo, Molotovas spaudos atstovams pareiškė, kad tas pasikalbėjimas buvo tik draugiško pobūdžio.

Prezidento sekretorius taip pat patvirtino, kad tame pasikalbėjime nebuvo paliestos politinės temos.

BIČIULYSTĖ PASILIEKA

Londonas, XI. 8. Ryšy su respublikonų laimėjimu JAV, Churchillis pareiškė, kad nesvarbu kuri partija valdys JAV ar D. Britanijoje. Yra svarbu, kad abudu kraštus rišanti bičiulystė pasiliks pastovi.

kad visos tautos turi pačios valdytis.

JAV atstovas korespondentams pareiškė, kad Ramiojo vandenyno strateginės reikšmės turinčius salynus JAV valdys ir toliau, nors JTO jų mandatų JAV ir neatiduotų.

Vakarykščiam politinės-saugumo komisijos posėdyje Kinijos atstovas reikalavo persvarstyti kitų valstybių, kurių prašymus atmetė Saugumo Taryba, būtent: Irlandijos, Portugalijos, Transjordanijos, Albanijos ir Išorinės Mongolijos, priėmimo į JTO klausimą.

Equadoro atstovas pasipriešino sovietų tvirtinimui, kad Portugalija ir Irlandija karo metu palaikė bičiuliskus santykius su ašies valstybėmis, pareiškdamas, kad ir TSRS karo metu palaikė tokius pat santykius su Japonija.

Vakar turėjęs įvykti JTO plenumo posėdis atidėtas šiai dienai.

SUDEGĖ DANA

Frankfurtas/M., XI. 9. Vakar gaisras sunaikino vokiečių telegramų agentūros DANA radijo siųstuva buvusį prie Frankfurto. Dėl tos priežasties žinių tiekimas vokiečių spaudai yra suparalyzuotas.

AMŽINAI NEGLOBOS

New Yorkas, XI. 9. Vakarykščiam social. kultūrinių ir humanit. reikalų komisijos posėdyje E. Roosevelt atsakė Vyšinskiui be tėvynės asmenų problemos išsprendimo reikalu. Ji pareiškė, kad Vyšinskio pasiūlymas JTO globoti tikrai tuos asmenis, kurie sutinka repatrijuoti, yra neloģiskas. Toliau E. Roosevelt tvirtino, kad, pagal Vyšinskio pasiūlymą, tokiais asmenimis reikėtų rūpintis amžinai.

„SU SKAUDANČIOM ŠIRDIM DP LAUKIA“

Londonas, XI. 9. Šiandieninis The Times viename vedamajame analizuoja asmenų be tėvynės klausimą ir pareiškia: Reikia tuojau atidaryti tiems vargstantiems žmonėms duris į pasaulį, nes jų problema yra daugiau politinė, negu ekonominė. Organizacija, kuri turėtų perimti UNRRA darbą dar nepatvirtinta ir ji nepradės darbo prieš N. Metus. Milijonas asmenų be tėvynės su skaudančiom širdim laukia tolimesnio savo likimo sprendimo. Toliau laikraštis karštai pritaria Prancūzijos planui, tiems asmenims suteikti Nanseno pasus ir tuo jiems suteikti kokias nors teises.

NUTRAUKĖ SANTYKIUS

New Yorkas, XI. 9. JAV užs. reik. ministerija vakar oficialiai paskelbė, kad JAV atšaukė iš Albanijos savo diplomatinę misiją, nes ji negalėjo atlikti jai pavestų uždavinių. Pareiškime priduriama, kad Albanijos vyriausybė atsisakė pildyti savo pasižadėjimus, padarytus prieš italams užimant Albaniją.

SUSIRŪPINIMAS TAIKOS KŪRIMU

New Yorkas, XI. 8. Vakar min. Bevinas atvyko į New Yorko miesto tarybos rūmus. Visą kelią jį lydėjo karštomis ovacijomis daugtūkstantinės minios. Miesto rotušėje jis pasakė kalbą.

Savo kalboje Bevinas išreiškė gilų susirūpinimą dėl pernelyg lėto tempo kuriant pasaulio taiką. Atsimindamas taikos kūrimo kliūtis, Bevinas pabrėžė, kad įvairiose valstybėse gali būti įvairių ideologinių pažiūrų, tačiau jos neturi trukdyti taikos kūrimo darbo. Kalbėdamas apie D. Britanijos imperiją, Bevinas pareiškė, kad imperija dabar yra perorganizuota naujais pagrindais ir D. Britanija savo pasiektais laimėjimais pasidalins su visais imperijos nariais.

TRUMANAS NEATSISTATYDINS

Londonas, XI. 8. Reuteris praneša iš Vašingtono, kad prezid. Trumanas, ryšy su respublikonų laimėjimu, atsisistatydinti nemano.

SUDEMOKRATĖJUSI ITALIJA

Šiais metais italų tauta buvo pastatyta prieš du sunkius sprendimus: išsiskirti grynai demokratišką parlamentą ir pasisakyti už ar prieš monarchiją. Šiuos sprendimus ji turėjo padaryti tokiose neįprastose aplinkybėse, kada dar nebuvo išnykę keli dešimtmečiai Italiją valdžiusios monarchijos palikimai ir nebuvo užgesusios fašizmo ideologijos sukeltos revoliucijos. Pralaimėtas karas į tą idėjų chaosą įnešė naujus momentus su naujomis partijomis ir jų beveik užmirštomis doktrinomis.

Naujieji pokariniai demokratiški vėjai labiausiai paveikė civilizuotesnes ir industrializuotas šiaurinės Italijos provincijas, kai tuo tarpu pietinės Italijos katalikiškasis proletariatas liko jiems atsparus. Ir dėl to, kai šiaurinė Italija norėjo respublikos, pietinė liko ištikima Savojos karūnai. Pietinės Italijos gyventojai neturtingi, taip, bet persisunkę katalikiškomis tradicijomis, iš 50 su viršum partijų pasirinko De Gasperi vadovaujamą krikščionių demokratų partiją. Tačiau šiaurinėse ir centrinėse srityse daugiausiai rungtyniauo socialdemokratų su komunistais.

Po didelių pastangų trims didžioms partijoms (krikščionių demokratų, socialistų ir komunistų) pavyko sudaryti koaliciją, kurios visišką pasitikėjimą gavo tas patį De Gasperi.

Trims partijoms, ir dar italų, vadovauti užsigrūdinimą jis igijo per ilgus intelektualinio darbo metus dėl jo grynai pasyvaus priešinimosi visam piktam jis dažnai yra vadinamas itališkuoju Gandhi, kuriam be to yra ir iš veido panašus. Vairuojant valstybės laivą, jo būklė yra nepavydėtina, kada plaukiant per gausias pokarinio gyvenimo kliūtis jis nebūtų pasuktas nė į dešinę, nė į kairę. Krikščionys demokratų kaltina vyriausybę, kad ji globojanti kairiuosius krašto elementus ir nesaugojanti šimtmetinės krikščioniškosios Italijos kultūros. Socialistai su komunistais mato visur valstybės globojamus neofašistus ir monarchistus, kurie siekia palaidoti demokratišką valstybę. Tuo tarpu opozicijai esanti liberalų partija, demokratijai tiesioginį pavojų mato trijų partijų koalicijai. Dvi kairiosios koalicijos partijos, per profesines sąjungas kontroliuoja visą sunkiąją pramonę, o joms taip pat priklauso buvę laisvės kovotojai. Jos su šiais ginklais atėjo į koaliciją, kai tuo tarpu krikščionys demokratų negali ir nenori vartoti jėgą paremto spaudimo.

Ir ši taip sunkiai suklajuota iš skirtingų partijų, kurių kiekviena siekia skirtingų

tikslų, koalicija rado liūdną palikimą. Pralaimėtas karas, nuteriotas kraštas, sugriauti miestai ir įmonės, badas, skurdas ir visuotinis nepasitenkinimas. Ateitis taip pat yra neaiški, nes dar nežinia kokią taikos sutartį reikės pasirašyti. Minios bėglių iš kolonijų ir kitoms valstybėms tekusių kraštų, minios benamių, karo invalidų, subombarduotų ir t.t.

Šio vienu ypu užgriuvusios gyvenimo problemos neišsprendžiamos trumpu laiku tuo tarpu, kai ir joms spręsti nėra palankios sąlygos.

Italija niekada neišsimaitino iš savo žemės. Tačiau įvežimas priklausau nuo eksporto, kuris šiuo metu yra užburtame rate, nes trūksta žaliavų, anglies. Todėl bedarbių skaičius kas dieną didėja ir, jei karui pasibaigus jų buvo 1,25 milijono, šiandien jų yra 2 milijonai, o faktiniai, pagal UNRRA apskaičiavimus, siekia net 3 milijonus. Jie gauna pašalpos tikrai tiek, kad už ją į dieną gali nusipirkti pusę kilogramo duonos. Bet ir dirbantieji negali išgyventi iš savo uždarbio, nes pusė dirbančiųjų dirba tikrai 24 valandas į savaitę. Vyriausybės skiriamieji dešimtys milijardų lyrų viešiesiems darbams ir bedarbių pašalpoms problemos neišsprendžia, tik ją nustumia.

Pokarinis italų tautos priauglis dabar siekia 400.000 asmenų į metus. Tie didieji darbo jėgos pertekliaus ventiliai — emigracija į kolonijas ir kitus užjūrius kraštus — šiandien yra visiškai uždaryti. Tam tikro darbininkų skaičiaus išvežimas į Prancūziją, Belgiją, Šveicariją ir ruošimasis eksportuoti į Angliją, Čekoslovakiją ir Švediją į Italijos darbo jėgos pa-

siūlą neturės reikšmingesnės įtakos, kaip neturėjo praeityje.

Italijoje žydi, gal labiau negu kuriam kitame krašte, spekuliacija ir juodoji prekyba. Su ja kovoti vyriausybė yra nepajėgi — priešingai, ji yra dažnai priversta su ja skaitytis. Pramonės fabrikatai ir žemės ūkio produktai dideliais kiekiais išmetami į juodą rinką, be kurios patarimų negali apseiti nė vienas Italijos gyventojas. Jos įtaka ekonominiame vidaus gyvenime yra milžiniška ir prieš ją vyriausybės pavartotos griežtos priemonės atnešė tikrai priešingų rezultatų.

Sios Italijos vidaus politinės ir ekonominės painiavos tampa dar aštresnėmis, turint galvoj neaiškią Italijos tarptautinę padėtį. Ji nežino dar kiek jai teks mokėti reparacijų, kokius tautos turtus ji turės atiduoti savo buvusiems priešams, nuo kokių teritorijų ji dar turės atsisakyti ir ar sulauks kokios nors efektyvios užsienio pagalbos išspręsti savo vidaus ūkinius reikalus.

Tačiau iš derybų dėl taikos sutarties su Italija eigos matome, kad anglosaksai nenori daugiau nubiedninti jau ir taip skurdžios Italijos ir mielai jai nori padėti, atsisakydamos dažnai nuo savo teisių reikalavimų. Jie skuba padaryti su ja taikos sutartį, sutvarkyti jos tarptautinius reikalus, o paskiau, reikia manyti, ateis su pagalba, kurią jau žada ir kurią iš dalies jau ir dabar teikia ar tai tiesioginiai, ar per UNRRA. Mussolini savo politinius priešus dažnai paskirdavo į gerai atlyginamas vietas. Anglosaksams irgi nėra paslaptis, kad agresyviausias politines aistras dažnai nuramina ir politines idėjas pakeičia ... konservų dėžutė.

Bračkus

LENKŲ NAIKINIMAS

Rašo RAIMOND LACOSTE

Dienraštyje „L'Epoque“ autorius deda dokumentinį straipsnį apie raudonąjį slautimą lenkuose.

Stovyklose lenkų šviesuomenė sistematiškai išnaikinta 1941 m. Gen. Anders, dar Ljubiankos kalėjime sėdėdamas už nutraukimą lenkų batalijonų apmokymo, reikalavo paleisti lenkų karius iš Starobielsko stovyklos. Gruodžio 4 d. Stalinui buvo įteiktas 4000 kalinių sąrašas. Jis pareiškė: „Šie belaisviai bus paleisti“. Vėliau besikalbėdamas su gen. Sikorskiu ir amb. Kot, kuris persiorientavo Maskvos link, Stalinas nurodė: „Daugelio jų jau nematykite“.

Lenkų pulk. Berling gavo sutikimą iš Berijos ir Merkulo įjungti į batalijonus visus lenkus, esančius nelaisvė-

je. Bet netrukus Berijos pavaduotojas Merkulo nurodo: „Tai buvo mūsų didžiausia klaida“.

Kap. Čapski knyga „Souvenirs de Starobielsk“ kelia pasibaisėjimą. Tūkstančiai lenkų karių rado kapus Sibire, o ypač Arktikoje. Vakaruose įvykusioms žiaurybės atžymėms užtenka vieno žodžio: Katyn. Ir kaip nebus keista, kai Sovietai stengėsi Nuernberge suversti daugelį nusikaltimų, kai šie, palyginti su jų padarytais yra menkesnis: 1940 m. lenkų išvežta 1,6 mil., o jų gyvų liko tik 618.000.

Britų laikraštis „Truth“ nurodo, kad Maskva visomis priemonėmis stengėsi išnaikinti lenkų inteligentus. Geriausias pavyzdys — skatinimas lenkų padaryti Varšuvoje sukilimą, o kai šie suklilo,

GANDHI BADAUS

Londonas, XI. 6. Indų vadas Mahatma Gandhi pareiškė, kad, jei per 24 valandas nesišauks neramumai tarp indų ir mahometonų, jis pradės bado streiką, kurį baigs su savo mirtimi. Jis ragino visus indus gyventi broliškoje taikoje.

PALEIDO ŽYDŲ VADUS

Londonas, XI. 6. Šiandien Palestinoje buvo paleisti iš kalinimo Žydų Agentūros nariai, kurie buvo areštuoti birželio mėn. pabaigoj. Britų gubernatorius pareiškė — kad dabar turėsimi pagerėti politinė Palestinos būklė. Tačiau, praėjus dviem valandom po to pareiškimo, Tel Avivo apylinkėse buvo susprogdintas traukiny.

Ansos korespondentas tvirtina, kad slaptos žydų organizacijos nupirko iš amerikiečių apie 100 laivų, kurie bus panaudoti slapta žydų emigracijai iš Viduržemio jūros uostų į Palestiną.

BOMBARDAVIMO PASEKMĖS

Beromunsteris, XI. 6. Šveicarų spauda apskaičiavo kiek Vokietijai kaštavo paskutinio karo bombardavimai. Per visą paskutinio karo laiką ant Vokietijos buvo numesta 2,7 milijono tonų bombų. Jomis buvo sunaikinta pastatų ir įrengimų 1.950 milijardų šveicarų frankų vertės. Visą tai atstatyti 121,5 milijono darbininkų be pertraukos turėtų dirbti vienerius metus laiko.

SCHACHTAS KACETININKAS

Stuttgartas, XI. 6. Schachto gynėjas kreipėsi į nacių režimo politiniai persekiojimų apskrities valdybą, prašydamas Schachtą pripažinti politiniai persekiojimai ir jam išduoti KZ pažymėjimą. Savo prašyme, gynėjas pareiškia, kad jo klientas nuo 1944 m. liepos mėn. 23 dienos iki karo pabaigos sėdėjo kalėjime.

Politiniai persekiojimų valdyba atsakydama pareiškė, kad ji į tą prašymą žiūri kaip į komišką išdaigą, nes politiniai persekiojimai jau š. m. spalio mėn. 6 d. prašė denacionalizavimo teisma tuojau suimti Schachtą, von Papeną ir Fritzsche ir juos atiduoti nuteisti vokiečių teismui.

raudonoji armija nustoja vokiečius pulti. Veltui pulk. Bor, lenkų sukilimo vadas Varšuvoje reikalavo ginklų. Sovietai ne tik patys nerėmė lenkų, bet net užkirto galimumą britams tai daryti. Britai, negalėdami nusileisti sovietinėje teritorijoje, bandė gauti paramą iš Viduržemio srities. Jų ir amerikiečių parama buvo nepakankama. Pulk. Bor sukilėliai buvo išnaikinti.

PRIEŠ METUS

Prieš metus buvo truputį kitaip, negu dabar. Ir kaip ten bebūvo, bet mes — tremtiniai ir benamiai — vistiek niekur nematėme laimės. Ponas Vyšinskis nors taip meilingai tuomet apie mus nešnekojo, nebūvo „skriningu“, bet taip pat neturėjome nei savo spaudos, laikraščių, knygų, nei taip gausingos poezijos bei kritikų... Syki, tada buvome dar Geislingeno stovykloje, kažin kokiais stebuklingais keliais (pašto dar tada nebūvo) mūsųosna pateko, berods, iš anglų zonos, lietuviškas laikraštis. Prašome tik gerai įsivaizduoti: lietuviškas ir dargi spausdintą laikraštį! Nors laikraštyje visai mažai buvo kas parašyta, išskyrus paieškojimų skelbimų, vienas tuoj užsoko ant stalo ir ėmė visiems garsiai laikraštį skaityti, o visi kiti, kvapą užėmę, klausytis. Bet laikraštis buvo be akcentų ir be korektūros, o skaitytojas, matyti, nedidės rašto žinovas, todėl greit ėmė klupti tarp ženklų ir eilučių. Rašto išlaidai minia ėmė šaukti:

— Nemoki skaityti, tai lipk nuo stalo! Kas moka gerai skaityti?

— Aš, aš, — atsiliepė iš visų kampų.

Mat, visi norėjo turėti laimės — skaityti lietuvišką laikraštį.

Ir taip spausdinto žodžio alkaną tremtinių minia tuomet, berods, nuo stalo pavarė bene penkis skaitytojus iš eilės, kol paaiškėjo, jog laikraštis tikrai „sunkiai skaitomas“: neturi nei jokių ženklų, nei kabliukų nei taškų. Tačiau, vienas atsirado, kuris, nežiūrind laikraščio „nepriteklių“, ėmė jį taip aiškiai skaityti, it žirnius berti. Minia nutilo ir įsiklausė. Prie sienos kažinkas tarpusavy pradėjo šnabždėti. Dėl šito juos beveik nulinčiauvo.

— Ka, ar negirdite, kad lietuvišką laikraštį skaito? Be dievial, jūs...

Ir tada daugeliui atrodė, kad ne laikraštį, o bažnyčioje evangeliją skaito.

Persikėlus ir į Nuertingą, spausdinto žodžio reikalai nė kiek nebuvo pagerėję. Pro čia pravažiudavo „visokiais reikalais“ daug pakeleivingų. Kai kurie jų išsitraukdavo iš kišenės sulankstytą, suglamžytą laikraštį ir, rodydami iš tolo, sušukdavo:

— El, štai lietuviškas laikraštis!

— Kaip, iš kur gavote? Palikite mums, duokite bent pasižiūrėti.

— Negaliu, negaliu. Tai mano draugo, o jis gavo iš savo seno pažįstamo. Turiu grąžinti.

Tokiu pat laiku gimė „Apžvalgos“ 1 Nr. Tai buvo 1945

m. lapkričio 10 dieną. Aišku, pakeleivingaisiais visokios viltys išnyko, o pačiame Nuertingene ir jo apskrityje penkiose stovyklose žmonės neturėjo jokios platesnės informacijos nei pasiskaitymo. Todėl vieną šaltą dieną, pučiant rankas šaltame kambaryje, buvo nutarta leisti nors rotatoriumi spausdinamą laikraštį, kuriam vardas buvo duotas „Apžvalga“. Jis turėjo būti žurnalo formato, 18—20 pusl. ir išeiti tris kartus per mėnesį. Na, ir pradėjome.

Savaime aišku, kitaip ir būti negalėjo — turėjo visko trūkti: ir popieriaus, ir dažų ir rotatoriaus ir... šilumos. Mat, tada gyvenome pas vokiečius, nekūrenamuose kambariuose. Todėl rašyti ir perrašyti tekdavo apsidengus nugarą visais turimais rūbais ir rankas šildant prie degančio žvakigalio. Po to nemalonius kalėdojimas po knygytus: popieriaus, dažų, matricų... Dėl šito tekdavo iš lūpų ištraukti ir paskutinę cigaretę. Ir taip būdavo „nugalimos kliūtys“.

Rotatoriaus įnamiais mus priėmė vokiečių apskrities taupomoji kasa. Ir kiekvieną sykį ten nuėję vis pasiklausdavome: ar begalima? Bet ir ten mus persekiojo „šaltas likimas“: kambarys, kuriame stovėjo įstaigos rotatorius — irgi buvo per žiemą nekūrenamas. Suke-kol suke rotatorių, su stud. K. Pažemėnu imdavom lakstyti po kambarį ir daužyti rankas taip, kaip kadais matydavom darant Daukšos gatvės vežikus. Bet jis buvo toks optimistas, kad besiklausant jo aiškinimų apie šalčio įtakos žmogaus organiz-

mui, vis tiek darydavosi linksma. Žinoma, sąryšų su visomis šiomis bėdomis ir laikraščio tiražas tebuvo mikroskopolinis.

Tačiau po vieno antro numerio pasirodymo mes pasijautėme labai šiltai, už visus šalimus, kompensuoti savo skaitytojų užgyrimą. Jie iš visur rašė mums laiškus, sveikino, linkėjo sėkmės, prašė nepamiršti jų, prašė siuntinėti. Ir šitoks atlyginimas laikraštiniui buvo ir visada bus geriausias. Taipgi ir mūsų bendruomenės vadovai nepaliko mums abejingi. Ypač iš Tuebingeno apygardos vadovybės ne vieną sykį mes išgirdome šiltų žodžių ir padėsinimo.

Praeitą viduržiemį mūsų reikalai žymiai pagerėjo: persikraustėme „į koloniją“, kambariai jau buvo šilti ir šviesūs, užpūtėme švakeles. Vietos komitetas mūsų žinion perleido gerą rotatorių. Išleidę pirmąjį „Apžvalgos“ numerį, neturėjome kuo jį susegti. Išivėrėme į adatas siūlus ir, mėlynomis nuo šalčio rankomis, mėginome siūti. Bet, žinoma, nieko iš to neišėjo, todėl visą naktį nemiegojome begalvodami, ką čia padaryti? Paskutinis rotatoriumi išspausdintos „Apžvalgos“ 22 Nr. išėjo jau žymiai laimingesnėse apylostose.

Toks tat yra trumpas mūsų atsakymas į anketinį klausimą: kada, kaip ir kodėl gimė?

Nuo š. m. liepos mėn. 20 dienos „Apžvalga“, išeidama 23-ju numeriu, igavo kitą eismo kelią ir kitokį veidą. Redakcinis kolektyvas žymiai prasiplėtė naujom pajėgom.

Žengiame į antruosius metus su visokiomis viltimis...

Alb. Valentinas

KULTŪRINĖS NAUJIENOS

Mūsų pianistas tarptautiniame muzikų kongrese. Ženevoje vyksta tarptautinis jaunųjų muzikų (iki 30 m. amžiaus) kongresas, kuriame dalyvauja ir žinomas mūsų pianistas A. Kuprevičius.

Jubiliejinis „W. L. Balso“ numeris. Spalio 30 d. „Wiesbaden Lietuvių Balso“ dienraštis išleido 300-tąjį numerį. Tai yra graži šio, sumaniai tvarkomo ir rotatoriumi spausdinamo, laikraščio sukaktis. „W. L. Balsas“ žinias paduoda iš pirmųjų šaltinių, naudodamasis pasaulinės žinių agentūros „Associated Press“ (AP) biuleteniais.

Augsburgo drama stato naują veiklą. Augsburgio lietuvių dramos teatras, savo repertuaru turįs du veikalus — „Pirmąjį skambutį“ „Vincą Kudirką“, — pradėjo repetuoti Vinco Krėvės „Skirgailą“. Veikalą stato Kauno Didžiojo Teatro aktorė E. Zalinkevičaitė.

Lietuvių dainos per jugoslavų radiją. Pereitą savaitę per Belgrado radiją buvo transliuotos lietuviškos liaudies dainos. Transliacija užtruko vos kelias minutes.

Stovyklų leidiniai. Meerbecko stovyklos lietuvių literatų būrelis išleido vienkartinį, stovyklos metinėms paminėti, leidinį „Vingių keilais“. Gross-Hesepė stovykloje išleista „Spinduliu“ Nr. 11, kuriuos redaguoja A. Laučius ir A. Vaznonis. Be to, šioje stovykloje dar išleista „DP“ — stovyklos buitines linksmi apdūmojimai.

EKRANO PASAULYJE

EUROPINIS HOLLYWOODO ŽVAIGŽDYNAS

Pirmą kartą Hollywoodo istorijoje toks žymus skaičius europiečių artistų dalyvauja žymiųjų amerikietišku filmų pastatyme. Per daug tuo netenka stebėtis, nes paskutiniojo karo audros daugelį filmų žvaigždžių privertė ieškoti užvėjos Amerikoje. Garsioji vokiečių filmų artistė Marlene Dietrich karo metu užsistarnavo ypatingą amerikiečių meilę. Tuo laiku, kai kitos žvaigždės krovė sau milijonus, ji karo metu nedalyvavo jokio filmo, bet važinėjo po fronte esančius JAV kariuomenės dalinius juos linksmindama savo daina. Šiuo metu Marlene Dietrich vaidina „Auksinių auskarų“ filmoje Čigonė, ir tai yra tipiška Hollywoodo sensacija.

Viena žymiausių Hollywoodo jaunųjų žvaigždžių yra švedė Ingrid Bergman. Ši švie-

siaplaukė švedė filmoje „Notorius“ dabar vaidina amerikiečių slaptojo tarnyboje esančią vokieta.

Garsusis prancūzų aktorius Charles Boyer yra vienas produktyviausių artistų. Paskutinė jo filmas — pagal Erich Maria Remarque romaną — „Triumfo arka“.

Efektingai Hollywoodo reikšdami austrų aktoriai, kurių čia yra visos būrys: Paul Henried, Helmuth Dantin, Ludwig Dognath, Vienos operetės žvaigždė Jaques Mylong - Muenz, Rose Stradner (pažymėtina iš filmos „Karalystės raktai“, kuri netrukus bus demonstruojama Vokietijoje).

Vengrus svariai atstovauja garsusis komikas Szoek Szakall, Amerikoje neturįs sau konkurentų. Jo tautietis Stephen Bekassy vaidina filmoje iš Liszto gyvenimo, kai tuo

tarpu kitas vengras Cornel Wilde vaidina Chopiną filmoje „Daina, kurią prisimenu“. Didelį pasisekimą turėjo vengrė Ilona Massey filmoje „Atostogos Meksikoje“. Žinomoji aktorė Gitta Alpar Hollywoodo dirba kaip dainavimo mokytoja.

Pažymėtini prancūzai Jean Pierre Aumont, įgijęs garą „Lothringijos kryžiaus“ filmoje, ir Michele Morgan, kuri karo metu vaidino didvyrišką prancūzė. „Vasaros nakties sapne“ išliko vokieta Elisabeth Bergner, kuri tačiau perėjo į teatrą ir vaidina New Yorke. Neseniai Amerika apledo ir į Vokietiją išvyko Albert Bassermann, kurio paskutinė filmas „Bel Ami“ netrukus išleidiama. Kaip komikas pasižymėjo vokiečių artistas Felix Bressart, užkariavęs amerikiečių simpatijas filmoje „Ninočka“. Leopoldine Konstantin ir Gisela Werbezirk taip pat pažymėtinos vokiečių artistės, susidariusios sau garą Hollywoodo pasaulyje. (s)

DEKADENTISKOS PRARADIMO SIMFONIJOS

Mūsų poezija tremtyje arba susermukėjo, kas dažniau pasitaiko, bet mažiau literatūrai žalinga, arba prarado, kas pasitaiko rečiau, bet literatūrai pridaro daugiau žalos. Susmulkėjimas pasireiškia nuolatiniu verkšlenimu apie tą patį motyvą, nebeįsigalint prasimušt pro formos ir kasdienybės kiautą, prasižadimas gi — nihilizmu dekadentizmu ir groteska.

Pastarosios linkmės atstovų, pasirodo, besas kaip tik A. Nyka-Niliūnas su „Praradimo Simfonijom“. Pasidavęs visiškai prancūzų simbolistų ir dekadentų įtakai, jis bando jų požiūriu spręsti ne tiek estetiškai, kiek filosofškai metafizikos, gyvenimo prasmės ir panašius klausimus, bet, būdamas tik jų satelitas, jis dargi jų nėra kaip reikiant supratęs ir, užuot problemas išsprendęs, jis jas dar labiau supainioja ir, savo pesimizmu apkarstęs, pameta.

Kai, sakysim, Bodleras, vaizduodamas gyvenimo nykimą ir mirtį, lieka vis dėlto estetiškai optimistu, A. N.-N. darosi neatperkamai nihilistu: jo melancholija visą gyvenimą mato pro liūdesio akinius ir niekur neberanda gyvenimo prasmės. Jis prasižada daiktuose ir neberanda visą gyvenimą valdančios idėjos:

Aš neturiu nei motinos, nei tėvo, nei idėjos.

Mano gyvenimas yra užgesęs laužas be liepsnos

(109 p.)

Kaip tad beįsprendi metafizines problemas, jeigu jau jame, jo kraujuje „sušalti baigia Dievas“?

Gyvenimas be idėjos, žinoma, yra beprasmiskas:

Dabar juntų, kad kažkas mane lyg šunį prie šitos buities pririšo.

(52 p.)

Ir todėl nenuostabu, kad poeta plauna „metafizinę nevilts“, „metafizinę kanciją“, „fataliskas ir nesuprantamas sielvartas“, „iluzorinė naktis“ ir t.t. — vis tai terminai, priklausančios poezijos kūriniai, bet filosofijos traktatai.

Iš kur gi šis A. N.-N. melancholiškas dekadentizmas, taip tolimas tikrajai, natūraliajai poezijai, iš kur tas lietuvių sielai taip tolimas beprasmiškumas? Ar prie to, ką klaidinga gyvenimo eiga iškreipė, turi poetas pridėti ir savo nihilizmo aplombą ar, tariant su O. Wilde, gyvenimą kelti, jį šviesinti ir kilninti, matant tiek gyvenimo negerovių? Ogi pasirodo, kad ne gyvenimas kaltas, kad gyvenimas turi idėją, kad kaltas poetas, kurs gimė kraštiniu melancholiku:

Siandieną blaškausi, kaip netekęs rudens laukų sėjikas,

Nes nepabėgau iš savęs ir liūdesio, kurs gimė su manim. (p. 84).

Suprantamas pasirodo ir A. N.-N. skundas, kad jį, apledamas melancholijos banga, „gyvenimas yra nuskriaudęs“. Bet melancholija yra liga, ir jos perteklius užnuodija poeziją nihilizmu ir dekadentizmu. Mums, tremtiniais, nesantiems sunkiųjų tremtinio dalia, ir mūsų jaunimui, natūraliai ieškančiam kūriško optimizmo, A. N.-N. pesimizmas yra smarkiai žalingas.

Aplietas bekrasčio liūdesio, atsijęs nuo gimtosios poezijos šaltinių, A. N.-N. yra praradęs lietuviškąjį lyryzmą ir blaškos metrinės poezijos ditirambose. Jis tiek kupinas noro savo liūdesį išsakyti, kad jo nebevaldo ir išlieja prozinės ritmikos tiradomis. Bet tai poezijos beformiškumas, nesuvaldytas jos chaosas. Jeigu jau vėl tenka rašyti sieksines eilutes, jas perkeldinėti, kam tad bereikalingas rimas, kurio atliepimas juk nebeteri prasmės? Jei jau nesugebėta išsivaduoti iš svetimų įtakų, ar nereikėjo jam geriau nusizūti tokių poetų, kaip Paul Valéry, kurie būtų jam bent padėję poetiškai susidisciplinuoti ir nepakriksti nesuvaldyto jausmo ir nesuvaldytų minčių lauke? Juk visi tokie

groteskiški dekadentiški palyginimai, kaip „vėjas, senas valkata“, „vėjas, tartum šuva“, „šviesa, lyg šuo“ ir kt. kaip tolimi, sakysim, tikrajai Valéry ar Rilkes poezijai!

Kai kur A. N.-N. nusižengia pagaliau ir elementarinės poezijos bei estetikos dvasiai ir duoda tokių vaizdų: „man ašaros sunkės“, „akys „veržias iš kaktos ir liejasi į erdvę“, „žemė, paguldžiusi akis“, arba tiesiog nepasistengia sintaksiškai apdoroti sakinių: „o ažuolas, kaip motina, niūniuodamas lopšinę“, kur turėtų būti: o ažuolas niūniuodamas, kaip motina, lopšinę“, kai kur vėl barokiškai apkrauna sakinį ir temdo jį:

„Akimirkai pasineria į platumą kelių savų rudens pasaulių nykią“, ypač mėgdamas pažyminį nukelti į sakinio galą, ko lietuvių kalba nepakenčia.

Jeigu A. Nyka-Niliūnas, turėdamas neabejotiną kūrėjo dovaną, pasistengs išsivaduoti iš savo bekrasčio ir beprasmiškos pesimizmo, jeigu jis daugiau atsižvelgs į lietuviškąjį kūrybos genijų ir mes svetimame vėjus, pasidarydamas originalesnis, jeigu vengs groteskinių prašmatnybių, jeigu ieškos daugiau gyvenimo pozityvizmo, galės neabejotinai įsigyti vieną iš geresnių vietų lietuvių poezijoje.

Sim. Petrušis

MINĖJIMAI IR POBUVIAI

(žiūr. pereitam nr.: „Sventės ir jų organizacija“.)

Pobuviai, arba, taip vadina moji, linksmoji dalis.

Jeigu įvairių minėjimų, švenčių ruošimo klausimas negincytinas, tai to negalima pasakyti dėl toms šventėms užbaigti ruošiamų pobuvių. Čia jau susidursime su dviem nuomonėmis. Vieni pobuvių ruošimui pritar, neižiūrėdami juose nieko blogo, o kiti užims priešingą poziciją. Dvi skirtingos nuomonės jau ir dabar yra. Bet objektyviai į reiką žiūrint, atrodo, kad šiuo klausimu galima sutarti. Tvarkingi ir kultūringi pobuviai neturėtų būti smerkiami. Kai kieno rekomenduojamas „gedulas“, kuris turi mus suilaikyti nuo šokio ir dainos, nuo pasilinksminimo aplamai, neišlaiko kritikos. Jeigu mes atsiduosime besąlyginiam liūdesiui, nedrįsime praskleisti gedulo skraistės — susidursime su pavojumi nugrįmsti rezignacijon ir apatiškumo balon. Gyvenimas eina, gyvenimas turi savo reikalavimus, pagaliau, esame žmonės ir gyvename su žmonėmis, kurie nuolat matydami mūsų surukiusius veidus, gali susidaryti klaidinga nuomonė apie mus.

Pobuviai, kada dėl vietos stokos ar kitų aplinkybių įgauna uždara pobūdį, stovyklos gyventojų tarpe išsiskiria

tam tikro nepasitenkinimo. Keliamas klausimas: kodėl Jonas ir Petras į pobuvį kviečiami, o aš ne? Negalinčių pobuvyje dalyvauti daugis užsirsūsiną ir rengėjams už nugaros priekaištuoja, o kartais ir viešai, susirinkimuose apie tai pakalbama. Na, atrodo, kad dėl šito bartis tikrai nederėtų. Ne visur visi galime pritilti. Taip ir čia. Jeigu pobuvyje dalyvauja kitų tautybių žmoniu, kariuomenės ir UNRRA pareigūnu, tai reikalingą pirmiausia kviešti tokius žmones, kurie moka kalbų, gali susišnekėti. Be to, čia ir reprezentacijos reikalas gali nulemti. Tik, žinoma, negera, kada susidaro siauras ratelis, tam tikra grupė, kuri visur ir visada dalyvauja.

Pobuvių dažnas ruošimas dar susilaukia priekaištų ir todėl, kad žmonės mano, jog ten patiekiami užkandžiai imami iš jų normos. Todėl reikalinga išsiaiškinti, kad nedalyvaujantieji žinotų jog jie nėra skriaudžiami. Dar būtų atsiminti tai, kad mes gyvename sunkiose sąlygose ir maisto aprūpinimo atžvilgiu, todėl netinka sukrauti ant stalų kalnus valerių. Mūsų vaizdingumas ir platus mostas čia ne vietoje. Jeigu mes nedalyvaujame savaitės-vieną dieną tortais ir kitokiomis prais

Nukelta į 6 psl.

Nauji leidiniai

„The Story of Lithuania“. Stratford House leidykla New Yorke išleido anglų kalba Lietuvos istoriją „The Story of Lithuania“, kurią parašė kun. Thomas G. Chase (Čižauskas). Istorijoje nušviesti Lietuvos gyvenimo įvykiai nuo priešistorinių laikų iki 1946 m. Knygai, kuri turi 392 psl., įvadą parašė žinomas JAV žurnalistas ir lietuvių bičiulis W. H. Chamberlin. Amerikiečių spaudoje pasirodė gražūs atsiliepimai ir įvertinimai šio pirmojo plataus Lietuvos istorijos veikalo anglų kalba.

Pirmasis romanas tremtyje. Spaudos Darbuotojų Sambūris „Baltija“, žinomas iš leidžiamo rimto literatūros žurnalo „Gintaras“, neseniai išleido Br. Daubaro romano „Išpirktoji mirtis“ I dalį. Romane sprendžiama Lietuvos laisvės ir lietuvių gelbėjimo sovietiniais metais problema, tačiau jis yra artimas nuotykių romanų rūšiai. Knyga atspausdinta vargo dienų spausdinimo priemone — rotatoriumi.

„Kūrėjai ir kūryba“. Tokiu pavadinimu „Mūsų Vilties“ leidykla pradėjo spausdinti J. Kuzmickio literatūrinių straipsnių knygą. Turinyje: Literatūros kūrėjas ir kūryba, K. Duonelaitis ir „Metai“, Spaudos draudimo laikotarpis, A. Baranauskas, A. Vienažindys, V. Kudirka, J. Biliūnas, V. Krėvė ir kt.

BALTIJOS TAUTŲ DRAUGAS

Muenchene leidžiamas mėnesinis kultūros žurnalas „Die Faehre“ 6 nr. atspausdino Hellmut Draws-Tychsen eilėraščių „Die Marienfische“. Pabaigoje yra keletas sakinių apie autorių. Tie žodžiai įdomūs ir mums. H. D. Tychsen, domėdamasis ir studijuodamas etnologiją, yra išleides lietuviškų, latviškų ir estų pasakų rinkinius, be to, yra rašęs apie Polinezijos, Siamo tautas, vertęs poezijos iš Siamo, Havajų, Samoa, Ispanijos, Švedijos, Norvegijos ir Vengrijos tautų lobyno. Yra išleides ir originalios poezijos, komedijų bei novelių. 1942 m. jis buvo išgabentas į Rygos koncentracijos stovyklą, nes jis buvo pakėlęs balsą prieš Baltijos tautų prievartavimą. Baigiantis karui jis buvo išlaisvintas iš Mathauseno koncentracijos stovyklos. (8)

TEISIA AMERIKIETĖ

New Yorkas. Š. dienosis Varšuvos specialus teismas teisčia du Lenkijos ūkininkų partijos narius ir vieną JAV piliētę, buvusią JAV ambasadės Varšuvoje tarnautoją už priklausymą teroristų organizacijai.

IŠ BERLYNO GYVENIMO

LAISKAS IŠ BERLYNO

Pabaltiečių vakaras Berlyne

UNRRA pereinamojoje Berlyne-Zehlendorfe (amerikiečių sektoriuje) šiuo metu tebelaukia savo neaiškaus likimo sprendimo apie 60 lietuvių (be kelių šimtų latvių ir estų). Buvo numatyta, kad po spalio 15 dienos pabaltiečių Berlyne nebeliks, bet viskas buvo atidėta. Yra dar ir ne stovykloje gyvenančių pabaltiečių.

Šiomis dienomis stovykloje buvo surengtas „Pabaltiečių vakaras“. Tarp kitko buvo šokami tautiški šokiai. Lietuviškas suktinis turėjo didelį pasisekimą. Lietuviai turėjo ir platesnių užsimojimų, bet mažas tautiečių skaičius ir ypatingos sąlygos tokiame Berlyne neleidžia tų užsimojimų įvykdyti, nors yra daug geros valios.

Berlyne veikia lietuviška mokykla

Viename laiške iš Berlyno rašoma: „Susitvėrusioji mūsų lietuvių, vaikučiams pradžios mokykla veikia gana sklandžiai, nors ir labai vargingomis sąlygomis. Trūksta būtiniausių mokyklai vadovėlių. Latviams jau atsuntė iš vakarų, bet mūsų šaliai (išėjus vieną kartą šią vasarą) nieko nesulaukia, nors pakartotinai ir per UNRRA vadovybę buvo kreiptasi. Taigi, matant, kad teks dar ilgesnį laiką čia pagyventi, mūsų vaikučiams ir mokytojams būtų į sveikatą šokios tokios pagalbos susilaukti.“

O tos mokyklos mokytoja savo laiške taip pat teirauja dėl pirmojo, antrojo, ketvirtąjo skyriaus ir pirmosios klasės vadovėlių (lietuvių kalbos, skaičiavimo, gamtos ir geografijos). „Be vadovėlių darbas neina, sunkus mums mokytojams, dar sunkesnis vaikučiams. Išrodo, mokyklos, esančios vakaruose, tuo atžvilgiu yra geresnėje padėtyje.“

Yra pakartotinai kreiptasi į atitinkamas vietas, kad Berlyno lietuvių vaikučiai būtų aprūpinami reikalingais vadovėliais.

„Tamsta privalai vykdyti Sovietų Sąjungą“

Daug dulkių Berlyne ir visoje Vokietijoje (ir ne tik Vokietijoje) sukėlė sovietinių įstaigų vykdomi vokiečių specialistų išvežimai į Sovietų Sąjungą. Tuoj po „nepavykusių“ rinkimų sovietinės įstaigos iš Berlyno ir rusų zonos išgabeno į rytus apie 7000—8000 specialistų ir nuolat dar gabena. Visais atvejais prie išvežamųjų namų naktį suurzgę sunkvežimiai ir tam tikros komandos įteikė išvežamiesiems tokio turinio raštą: „Kadangi įmonė, kurioje dirbate, yra perkeliama į Tarybų Sąjungą tai tamsta su visa šeima privalai vykdyti į

Tarybų Sąjungą. Tamsta gali pasinaudoti keleiviniais vagonais, tamstos baldai, buto įrengimai kraunami į prekinčius vagonus. Pakrauti padės tamstai kariai. Naujoji darbo sutartis su tamsta bus sudaryta nuvykus į Tarybų Sąjungą. Sutarties sąlygos tos pačios, kaip Tarybų Sąjungos specialistams. Tamsta įpareigojamas tuo tarpu penkeriems metams. Kelionėje būsi aprūpinamas maistu ir apsiklojimu. Kelionė truks apie 3—4 savaites.“

Visa eilė vokiečių įmonių perkeliama į Tarybų Sąjungą su visais darbininkais. Labiau siai dėmesį patraukė milžiniškų ir visame pasaulyje pagarsėjusių Zeiss'o įmonių pradėtas išmontavimas ir perkėlimas į Sov. Sąjungą. Įmonėse dirbo apie 20.000 darbininkų ir specialistų (su šeimų nariais apie 60.000 žmonių). Sovietai tvirtina, kad tai esą „savanoriški“ kontraktai.

Nors apie tokius išvežimus tik dabar pradėta plačiam pasaulyje kalbėti, tačiau yra žinoma, kad jie vyko jau ir anksčiau. Visa eilė vokiečių mokslininkų ir specialistų, ypač tokių, kurie dirbo vokiečių ginklų fabrikuose, jau anksčiau „savanoriškai“ užkontraktuoti vykdyti į Tarybų Sąjungą.

Lietuvaite perdavė geštapai

Berlyne šiomis dienomis buvo vienos Klaipėdos nacės byla. Buvusi Klaipėdos smuklininkė Bouchartienė, 49 metų amžiaus, dabar gyvenanti Berlyne, pereinamais metais čia buvo gavusi koncesiją svetainei laikyti. Ji į ankieta įrašė, kad ne tik nebuvusi partietė, bet save dar pažymėjo politiškai persekiota „antifašiste“. Vėliau jos melas paaiškėjo, ir dabar ji turėjo stoti į „nunacinimo komisiją“. Jos buvęs vyras, su kuriuo ji yra persiskyrusi, ir kiti liudininkai, kurie ją dar iš Klaipėdos laikų pažino, paliudijo, kad ji buvo ne tik registruota nacionalsocialistų partijos narė, bet ir vieną pas ją tarnavusią lietuvaitę perdavusi geštapai brutaliai nukankinti. Nunacinimo komisija dėl to ją atsisakė „nunacinti“, pabrėždama tarp kitko, kad jos pasitikėjimo ryšiai su naciais ryškėja jau vien iš to, kokios pagarbos ji iš partijos susilaukusi po to, kai kraštas buvo atskirtas nuo Lietuvos ir kai į Klaipėdą išvygiavo naciai.

Reikia pastebėti, kad nemaža tokių Klaipėdos nacių „pasinerė“ pilkoje Vokietijos gyventojų masėje ir stengiasi likti „šešelyje“.

Žiupsnis Berlyno margumynų

Berlyne pastaraisiais mėnesiais labai padidėjo savizudys-

čių skaičius. Kas mėnuo nusižudo šimtai. Šiomis dienomis nusižudė žinomas dramaturgas Dr. Oskar Goetz.

Kriminalinė policija suėmė vieną pirklių ir vieną darbininką, pas kuriuos sukonfliktavo 77.000 porcijų (ampulių po 0,15 gr.) Ciankali. Tų nuodų būtų užtekę 77.000 žmonių nunuodyti.

Vyriausias kaltininkas garsoje Penicilino byloje Domke, kurio byla anglų teisme, eina jau kelinta savaitę prašo pripažinti jį esant nepilno proto. Bet teismo ekspertai atsisakė jį pripažinti bepročiu, moty-

ŠEŠTADIENIO POPIETĖ

KAS PAGALIAU MES ESAME?

Tremtinys stovėjo kareivinių koridoriaus kampe ir kažin ką vienuose sunkiai sprendė, kartas nuo karto pirštu baksteldamas kakton. Pro šalį ėjo kitas likimo draugas ir, matydamas painiose problemose paskendusį tautietį, paklausė:

— Sakyk, bičiuli, ką taip painingai galvoji?

— Aš galvoju, kas pagaliau mes esame?

— Na, jau na, argi taip viskas susisuko, jog nežinau nei pats kas esi...

— Tikrai pekliška painiava darosi. Tikrinimas po tikrinimo seka ir kiekvienas atskirai prisipyręs klausia: kas tu esi? Kas aš esu? Hm... O yra ir tokių, kurie jau ne nebeklausia kas aš esu, o vadinama taip, kaip jam užteina ant liežuvio, kaip jam patinka... Nacių vergystės laikais mano ponas ir mano viešpats tasai vokiečiai, pas kurį dirbau, kas rytą šitaip perkūnais griūdavo: „Sakrament, tu esi prakeiktas komunistinis šuo ir tu tuojau privalai išrūkti per krematoriumo kamina į dąsas...“ O dabar jo nuomonė staiga pasikeitė kaip jaunas mėnulis ant dangaus ir jis dabar rėkia į mane: „Sakrament, tu esi prakeiktas naxis ir tu privalai išrūkti po velnių...“ O iš kito kampo kiti vėl gieda...

— Kas, ką?

— Tassas išvadino mus fašistais, kalaborantais. Kiti „savininkai“ vadiną karo nusikaltėliais ir reikalauja išduoti bausmei...

— Metai...

— Ne, ne. Ponas Vyšinskis iš nakties jau mus nebevadina nei fašistais, nei nusikaltėliais, o nelaimingais vargšais benamiais, kuriais tuojau pat reikia pasirūpinti. O politrukas stovykloje kalbėjo: „Vargšai balandėliai, važiuojame su manim kartu...“ Tai ir sa-

vuodami tuo, kad Domke teisme labai gudriai atsikertęs.

Vienoje byloje prieš vaistininką, kaltinamą juodąja spekuliacija, paaiškėjo, kad jis už visus spekuliacijoje įgytus pelnus tvarkingai sumokėjo valstybinius mokesčius.

Berlyno miesto valdyba sudarė komisiją grafologams (rašysenos ekspertams) tikrinti. Pagal komisijos instrukcijas grafologams uždrausta išrašysenos ateičiai pranašauti. Leista kalbėti tik apie dabartį ir praeitį. Dalis grafologų prieš tai protestuoja. Jie sako, kad dabartis ir praeitis jų kilijentų nedomina, jie nori išgirsti ką nors apie ateitį. Pranašavimai esą „tikrai demokratijai“ nėra priešingi.

Eksp.

kau: „Pone, jeigu šitaip, tai kodėl Tassas kitaip mus išvadino?“ Sako: „Šito tai aš negirdėjau...“ Tai man dabar visiškai nebeaišku darosi...

— Kas neaišku?

— Kas mes dabar esame: ar vargšai, ar fašistai?

— Dabar mes esame nei tie, nei anie, o esame konservatoriai...

— Kodėl?

Todėl, kad dabar maitinamės konservais... A. V.

KOMPROMISAS

AP agentūros korespondentas, aprašydamas savo išpūdžius iš Paryžiaus Taikos Konferencijos, tarp kitų, pasakoja ir tokį įvykį.

Buvo karšta vasaros diena. Po kelių valandų posėdžio, Luxemburgo rūmų salėje buvo tvankūs oras.

— Gal leisite truputį praversti langą, ponai atstovai? — britų delegatas kreipėsi į savo kolegas.

— Pasidarys skersvėjis, — atsakė sovietų delegatas.

Tačiau britas paaiškino, kad skersvėjis nebus, bet sovietas nenusileido ir prasidėjo karštos diskusijos. Tada amerikiečių atstovas paprašė žodžio ir pareiškė:

— Džentelmenai, aš siūlau kompromisą: langą praverti tiksliai truputį.

Abi besiginčijančios pusės kompromisą priėmė. (b)

ATSILIKĘS REKORDISTAS

Londonas, XI. 6. Geriausias D. Britanijos akmenų anglies kasėjas pastatė naują D. Britanijos rekordą. Jis per 6 darbo valandas, panaudodamas moderniausias mechaninius aparatus, išlaužė 36 tonas anglies.

Kaip yra žinoma, sovietų stachanoviečių toje pat srityje rekordas, kaip skelbia Maskva, siekia apie 800 tonų per 8 darbo valandas.

KUKLI SUKAKTIS

Prieš metus rašėme: „Išei-
name su kukliu, rotatoriumi
spausdintu, laikraščiu. Mūsų
tikslas — nors ir neplačiai,
bet reguliariai ir teisingai in-
formuoti savo tautiečius svar-
besniais politiniais ir lietuvių
gyvenimą liečiančiais klausimais.“ Taip rašydami anąkart
nė nesitikėjome, kad po aš-
tuonių mėnesių tas kuklus,
vargu dienų spausdinimo prie-
monėmis dauginamas, laikraš-
tėlis pakeis savo išvaizdą ir
pasklis po visą Vokietiją išsi-
mėčiusias lietuvių tremtinių
stovyklas malšinti tautiečių
savojo spausdinto žodžio troš-
kulį. Dar daugiau — nesitiki-
jome, kad šių nežinių dienų
sūkurį galėsime sulaukti ku-
klios sukakties — savojo lai-
kraščio metinių.

Šiandien malonu pažvelgti
atgal, prisiminti pirmųjų, o ir
tolimesniųjų dienų vargą ir
pasidžiaugti dabartiniais savo
darbo rezultatais. Džiaugsmą
dar didina skaitytojų gražūs
atsiliepimai apie laikraštį, o
tuo džiaugsmu mes dalinamės
ir su savo gausiais bendradar-
biais, kurių svori parama daug
prisideda prie to, kad lai-
kraštis susilaukia tokių įver-
tinimų iš savo skaitytojų.

Sunkūs šiandieniniai spau-
dos keliai, kaip ir anomis
tautos sprespaudos dienomis,
kai „anei druko, anei rašto“
mums turėti nedavė. Tačiau
ir šiose sąlygose daroma, kas
yra įstengiama. Mūsų pirmu-
tinis tikslas — su tikslia in-
formacija kuo greičiau pa-
siekti skaitytoją, o šalia in-
formacijos, kiek vieta ir jė-
gos leidžia, duoti kultūrinės ir
kitokios medžiagos. Prie ku-
klios laikraščio apimtį toji
medžiaga patiekiamą labai
kondensuotai, tačiau tikimės,
kad ir mums su laiku pa-
vyks išsitiesti į įprastinės lai-
kraščio formos didumą.

Pirmosios sukakties proga
norime padėkoti tiems, kurių

pritarimu ir leidimu laikraš-
tis eina; nuoširdi padėka pri-
klauso mieliesiems bendradar-
biams ir visiems tiems, kurie
nors ir retkarčiais savo raš-
tais praturtina mūsų laikraštį;
kartu dėkojame ir dešimterio-
pai išaugusiam ir mūsų darbą
įvertinusiam „Apžvalgos“ skai-
tytojų būriui, kuris, tautiečių
pageidavimu, būtų dar dvigu-
bai didesnis, jei popieriaus
stoka neapribotų laikraščio ti-
ražą.

Žengdami į antruosius me-
tus tikimės su visais išlai-
kyti tuos pačius malonius ry-
šius, o kartu, jei nenumaty-
tos kliūtys nepastos kelio,
bendradarbiavimą tęsti iki iš-
svajotos dienos — grįžimo į
mūsų mieląją tėvynę.

Minėjimai ir pobūviai

(Atkelta iš 4 psl.)

matnybėmis pasišvaistysime,
tai galime tik klaidingą ispū-
dį globėjams sukelti. Šia pras-
me jau ir atitinkamų pareiš-
kimų teko girdėti. Kuklumas
ir santūrumas mums ir čia
praverstų.

Kalbant apie švenčių orga-
nizavimą, norisi užkliūti pačio
organizacinio darbo. Paprastai
ši našta gula bendruomenės
komitetams, kurie patys, ir tem-
pią visą reikala. Praktika yra
parodžiusi, kad darbas gerai
eina ten, kur vyr. vadovas
yra sumanus, prityręs ir ener-
gingas vyras. Jis komisijoms
duoda nurodymus, kontroliuo-
ja kitų darbą. Bet viskas su-
simažėja, kada vadovas neturi
autoriteto, tūpčioja, pats ne-
šioja suolus, visur pats laksto.
Buvau didelės dainų šventės
rengimo liudininku, kur vis-
kas ėjo, kaip iš rago, pagal
tą posakį. Vyr. vadovas turė-
jo savo štabą ir jis pats as-
meniškai niekur neskubėjo.
Turėjo laiko visiems. Mačiau
mažos šventės organizacinį
darbą, kur pirmininkas plė-
šėsi, bet paskutinę valandą

APŽVALGA

LITHUANIAN INFORMATIONAL CULTURAL LEADERSHIP

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

1945 m. lapkričio 10 d.

KRONIKA

LIETUVIŠKOJI JŪRŲ MOKYKLA FLENSBURGE

Pradėdama pirmuosius mok-
slo metus, mokykla dėkoja
visiems, kuriuo nors būdu
prisidėjusiems prie mokyklos
organizavimo, o už vis Flens-
burgo lietuvių ryšių karinini-
kui p. St. Kuzminskui, taip
pat Flensburgo lietuviškų sto-
vyklų vadovybėms bei visuo-
menei.

Dėl svarbių ir pateisinamų
priežasčių numatant vienam
iš mokyklos lektorių iš Flens-
burgo išsikelti, mokykla yra
skubiai reikalinga inžinieriaus
mechaniko, galinčio mecha-
nikos skyriuje dėstyti garo ma-
šinas ir garo katilus arba vi-
daus degimo variklius. Apsi-
gyvenimo ir darbo sąlygos ger-
ros.

Esant lektoriams navigaci-
jos skyriuje irgi pamokom
perkrautiems, yra pageidauja-
mas dar vienas lektorius, ga-
lįs dėstyti nautinę astronomi-
ją arba laivybą (Seemann-
schaft).

Prašoma rašyti: Dr. P. Ma-
žeikiai, (24) Flensburg, Munke-
tof 1, Seefahrtsschule.

ANTRAS LIETUVIŠKAS KAPAS NEUFFENE

Neuffenas. Šį ketvirtadienį,
XI. 7., maža Neuffeno lietuvių
stovykla supylė jau antrą lie-
tuvišką kapą ir tai dviejų sa-
vačių laikotarpyje. Antradienį
Kirchheimo miesto ligoni-
nėje mirusioji Elena Anužienė
gimė 1891 m. birželio 16 d.
Ešijoje, netoli Tartu. Po pir-
mojo pasaulinio karo audros
atvykusi į Lietuvą velionė
gyveno Kaune ir paskutiniuo-
ju laiku Vilniuje. Lietuvių
tautai paliko tris jau suaugu-
sius vaikus, jų tarpe mūsų
Team'o sporto gyvenime ge-
rai žinomus Česlovą ir Igną
Anužius. Visą Neuffeno sto-
vykla velionę gražiai palydė-
jo į paskutinįjį poilsio vie-
tą. Prie gausiai gėlėmis ir
vainikais papuošto kapo grau-
džius atsisveikinimo žodžius
tarė stovyklos kapelionas kun.
J. Juodelka, J. Saladžius ir
muz. Narkevičius.

APŽVALGA

Lithuanian Newspaper. Per-
mitted by UNRRA Team. Išeina 3 kartus per savaitę:
antradieniais, ketvirtadieniais
ir šeštadieniais. Leidžia ir
redaguoja Redakcinė Kole-
gija. Ats. red. Alb. Valentinas.
— Prenumerata 1 mėn.
RM. 6,—; atskiras numeris
50 Pf. Redakcija ir admini-
stracija: (14a) Nuertingen,
Katharinenstr. 31/1. — Ein-
s-ta: Apžvalga Giro-Konto
Nr. 2255 in Sparkasse Kirch-
heim/Teck (14a). Spaudžia:
A. Gottliebs & J. Osswalds
Buchdruck., Kirchheim/Teck.

PRANEŠIMAS SKAITITO- JAMS IR PLATINTOJAMS

Nuo lapkričio 1 d. „Apžval-
gos“ administracija iš Kirch-
heim/Teck perkelta į Nuertin-
geną. Redakcijos ir admini-
stracijos adresas: (14a) Nuertin-
gen, Katharinenstrasse 31/1.
Einamoji sąskaita lieka ta
pati: Apžvalga Giro-Konto Nr.
2255 in Sparkasse Kirchheim/
Teck (14a).

NUERTINGENO SKAUTŲ ISKYLA

Nuertingenas. „Žilvino“ lai-
vo jūrų skautai lapkričio 3 d.
buvo išvykę į Lietuvos skau-
tų įkūrimo 28 m. sukakties
minėjimą Fellbache (prie
Stuttgart). Ta proga vietos
skautai davė žodį. Vėliau įvy-
ko koncertas, o vakare koloni-
jos svetainėje pasilinksmini-
mas su programa, kurioje pa-
sirodė vietos ir nuertingenie-
čiai skautai. Naras

New Yorkas, XI. 7. Keturių
didžiųjų valstybių užs. reik.
ministrų konferencija iki šiolei
apsvarstė 3 iš 7 ginčijamus
taikos sutarties su Italija pro-
jekto straipsnius.

Min. Byrnes pasiūlymas
įtraukti į taikos sutartį klau-
zulę kad jos nepasirašę kraš-
tai negalėtų naudotis tos su-
tarties teikiama nauda, sukėlė
griežtą Molotovo pasipriešini-
mą. Jis tą reikalavimą pava-
dino ultimatumu. Tačiau Byr-
nes jam atsakė, kad TSRS
atstovai paskutiniu metu la-
bai dažnai viešose konferen-
ciose statė ultimatyvinius savo
reikalavimus.

Į vakarykštį užs. reik. mi-
nistrų posėdį buvo pakviesti
Italijos ir Jugoslavijos atsto-
vai. Italijos atstovas pareiškė,

kad jis nesutinkąs su sienos-
mis, nustatytomis tarp Itali-
jos ir Jugoslavijos, o Triesto
klausa turėtų išspręsti ple-
biscito keliu. Taip pat Jugo-
slavijos atstovas nepritarė
prancūzų pasiūlytai sienos
linijai. Tame posėdyje buvo
taip pat svarstomas klausimas
koku procentu Italija atly-
gins už karo metu sunaikintą
sąjungininkų turtą Italijoje.
Anglai ir amerikiečiai reika-
lavo 75 %, kai tuo tarpu so-
vietai sutiko su 25 %.

NUBAUSTAS BLASCO IBANEZ

Londonas, XI. 6. Garsaus
ispanų rašytojo Vincente Blas-
co Ibanez sūnus nubaustas
100.000 pezeto pinigine bauda
už priešvalstybinį veikimą.